

2025-ieji Lietuvoje – Baroko literatūros, Mikalojaus Konstantino Čiurlionio bei lėktuvo „ANBO“ ir Lietuvos aviacijos kūrėjų metai

2022 m. gruodžio mėnesį Lietuvos Respublikos Seimas, atsižvelgdamas į istorinės, politinės, sociokultūrinės atminties išsaugojimo svarbą ir valstybei svarbių įvykių, asmenybių, sukakčių atmintinus minėjimus 2025 metais, 2022 m. gruodžio 22 d. priėmė nutarimą Nr. XIV-1759, kuriuo 2025-ieji Lietuvoje yra paskelbti Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus ir Baroko literatūros, Mikalojaus Konstantino Čiurlionio bei lėktuvo „ANBO“ ir Lietuvos aviacijos kūrėjų metai. Tuo pačiu nutarimu Seimas pasiūlė Lietuvos Respublikos Vyriausybei parengti šių metų minėjimo programas, jas patvirtinti ir numatyti lėšų 2024 ir 2025 metų valstybės biudžete Vyriausybės patvirtintoms Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus ir Baroko literatūros, Mikalojaus Konstantino Čiurlionio ir Lėktuvo „ANBO“ ir Lietuvos aviacijos kūrėjų programoms įgyvendinti.

Mikalojaus Konstantino Čiurlionio ir Lėktuvo „ANBO“ ir Lietuvos aviacijos kūrėjų programas bei jų įgyvendinimo planus Vyriausybė jau patvirtino. Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus ir Baroko literatūros metų minėjimo 2025 m. planas 2024 m. pavasarį buvo užbaigtas parengti ir balandžio mėnesį pateiktas derinti.

2024 m. liepos mėnesio pradžioje Vyriausybė patvirtino M. K. Čiurlionio 150-ųjų gimimo metinių minėjimo nacionaliniu ir tarptautiniu mastu 2024–2026 m. veiklos planą. Jame – daugiau kaip 120 priemonių, kurios turėtų visokeriopai įprasminėti šio menininko kūrybinį palikimą, populiarinti jį.

2025-aisiais Žemaitijoje planuojami M. K. Čiurlionio metams skirti renginiai

Plungė, Rietavas, Palanga, Kuliai, Šateikiai–penkios Žemaitijos gyvenvietės, tiesiogiai ir la-

Mikalojaus Konstantino Čiurlionio portretas. 1936 m. Dailininkas Vytautas Kazimieras Jonynas. Kūrinys saugomas Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje, ČDM Gng 1105. Nuotrauka iš www.limis.lt

biausiai susijusios su M. K. Čiurlionio gyvenimu ir kūryba. Trys jų (Plungė, Rietavas ir Palanga) yra įtrauktos į nacionalinį M. K. Čiurlionio kelią. Tad neatsitiktinai daugelis renginių, numatytų Vyriausybės patvirtintame M. K. Čiurlionio jubiliejinių metų paminėjimui skirtame plane, vyks Žemaitijoje. Daugiausiai jų turėtume sulaukti 2025-ųjų metų antrąjį bei trečiąjį ketvirtį, didžioji jų dalis bus koncertiniai. Tų pačių metų ketvirtame ketvirtyje Palangoje planuojama pastatyti M. K. Čiurlioniui skirtą meninį akcentą – skulptūrą. 2025-ųjų metų pabaigoje Druskininkuose, Kaune ir Plungės kunigaikščių Oginskių dvaro sodyboje – čia veikian-

(Nukelta į 12 p.)

„Pajūrio vaizdelis“. 1901 m. Dailininkas M. K. Čiurlionis. Paveikslas saugomas Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje, ČDM Čt 212. Nuotrauka iš www.limis.lt

čiame Žemaičių dailės muziejuje vyks rekonstruoto M.K.Čiurlionio pirmojo Lietuvos dailės draugijos renginių ciklo koncertai. Šio menininko kūrybos motyvais numatyta puošti kalėdines egles, viešąsias erdves ne tik Vilniuje, Kaune, Druskininkuose, Varėnoje, bet ir Rietave, Plungėje bei Palangoje.

Tarp svarbiausių 2025-aisiais metais organizuojamų M. K. Čiurlioniui skirtų edukacinių renginių numatyta ir M. K. Čiurlionio kelio topografinė-savaitė, kurios metu 2025 m. antrąjį ketvirtį bus vykdoma M. K. Čiurlionio kelio objektus ir kūrybinį palikimą aktualizuojančių renginių programa „Čiurlionio Lietuva“. Ji bus skirta ne tik Vilniaus, Kauno, Druskininkų, Varėnos, bet ir Rietavo, Plungės, Palangos gyventojams bei jų svečiams.

Birželio 15 d. vykstant Plungės miesto šventei Plungės rajono savivaldybės viešoji biblioteka planuoja pakviesti į lauko fotografijos parodos „Fotoalėja'24“: meninės improvizacijos M. K. Čiurlionio tema“ atidarymą prie Plungės dvaro sodybos laikrodinės, parodos aptarimą ir vinilinį vakarą su M. K. Čiurlionio kūryba, grupės „Vaibai ore“ pasirodymą, kurio metu skambės specialiai šiam projektui sukurtą muzikinę, poetinę ir performatyvi improvizaciją, skirtą M. K. Čiurlioniui. Renginyje bus eksponuojamos M. K. Čiurlionio fotografijos iš Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus rinkinių.

Tą pačią dieną Žemaičių dailės muziejus yra numatęs visuomenę pakviesti į pikniką „M. K. Čiurlionio sodai“ – tradicinį edukacinį renginį buvusios

Mykolo Oginskio muzikos mokyklos vietoje, kurioje koncertuos Plungės meno mokyklos pučiamųjų orkestras ir dainuojamosios poezijos atlikėjai.

2025 m. pirmąjį ketvirtį Plungės turizmo informacijos centras ir Žemaičių dailės muziejus yra numatęs parengti ir išleisti turistinio maršruto bukletą (žemėlapi) „M. K. Čiurlionis Plungėje“.

Antrąjį ketvirtį turėtų vykti Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus bei Rietavo Mykolo Kleopo Oginskio meno mokyklos rengiamas moksleivių piešinių konkursas M. K. Čiurlionio kūrybos tema. Numatoma suorganizuoti aktyviausių konkurso dalyvių pažintinę kelionę „M. K. Čiurlionio kelio 2025“ maršrutu Rietavas–Varėna–Druskininkai–Vilnius–Kaunas–Rietavas. Žemaičių dailės muziejus yra numatęs tą patį ketvirtį parengti ir teminę ekskursiją „Geltonasis karavanas M. K. Čiurlionio keliais“ Plungės rajono savivaldybėje ir suorganizuoti dailės studijos „Čiurlioniukai“ dalyvių vasaros stovyklą, kurios tikslas – applančius M. K. Čiurlionio gyvenimo ir kūrybos vietas Plungės rajone, surengti vaikų piešinių parodą M. Oginskio rūmų parke. Šio muziejaus planuose – ir liepos 14–20 dienomis turintis įvykti tarptautinis dailės pleneras-paroda „Plungė – M. K. Čiurlionio meilės miestas“. Jame bus kviečiami dalyvauti dailininkai iš Plungės miesto partnerių: Mendeno (Vokietija) ir Tukumo (Latvija). Menininkai važinės po M. K. Čiurlionio gyvenimo ir kūrybos vietas Plungės rajone ir patirtus įspūdžius įprasmins dailės plenero metu.

Trečiąjį ketvirtį Žemaičių dailės muziejus yra numatęs suorganizuoti tradicinį, jau dvidešimtąjį, tarptautinį M. Oginskio muzikos festivalį, kuris bus skirtas M. K. Čiurlionio 150-osioms gimimo metinėms. Klasikinės muzikos koncertuose turėtų dalyvauti simfoniniai ir kameriniai orkestrai bei solistai.

Tą patį ketvirtį VšĮ „Palangos orkestras“ planuoja Palangos Birutės parke suorganizuoti tradicinį Palangos pučiamųjų orkestro vasaros koncertų ciklą „Orkestro vasara 2025“ ir taip visuomenei priminti, kad 1889–1893 m. M. K. Čiurlionis, mokydamasis Plungės dvaro orkestro mokykloje ir vėliau grodamas fleita šio dvaro orkestre, koncertuodavo ne tik Plungėje, Rietave, Kretingoje, Rygoje, bet ir Palangoje, kurios grafas Feliksas Tiškevičius bičiuliavosi su kunigaikščiu Mykolu Oginskiu.

Plungės Mykolo Oginskio meno mokykla yra numačiusi 2025 m. rugsėjo 20 d. Rietave surengti koncertą „Rudens akvarelė M. K. Čiurlioniui“. Jo metu turėtų koncertuoti Žemaitijos regiono muzikos ir meno mokyklų jungtinis styginių instrumentų orkestras.

Tų pačių metų trečiąjį ketvirtį Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus planuoja parengti lauko fotodokumentinę ekspoziciją buvusios kunigaikščių Oginskių rezidencijos parteryje. Joje rengiasi pristatyti atmosferiniam poveikiui atsparią teminę fotodokumentinę ekspoziciją „Rietavo architektūrinių landšaftinių siluėtų užuominos kai kuriuose M. K. Čiurlionio paveikluose“.

Na o Rietavo savivaldybė planuoja Rietave surengs jubiliejinį simfoninės muzikos koncertą.

Tą patį ketvirtį VšĮ Tytuvėnų festivalis, M. K. Čiurlionio namai planuoja pakviesti į festivalį „Pasaulio fortepijono žvaigždės sveikina M. K. Čiurlionį“.

Aktuali plane numatyta priemonė yra ir nacionalinio kultūros kelio „Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kelias“ ženklų bei ženklavimo sistemos sukūrimas. Tam skirtą kūrybinį konkursą 2024 m. paskelbė Lietuvos muziejų asociacija ir Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus.

Tarp kitų svarbiausių jubiliejiniais metams skirtų priemonių yra ir virtualios realybės filmo apie M. K. Čiurlionį sukūrimas. Bus išleistas ir plakatas, kolekcinė moneta bei pašto ženklų serija.

Nemažai jubiliejui skirtų renginių vyks ir užsienyje. Iki 2026-ųjų metų pabaigos planuojama surengti M. K. Čiurlionio kūrybos parodų Japonijoje, o Leipzige, ant pastato, kuriame šis menininkas 1901–1902 m. gyveno, pritvirtinti atminimo lentą.

Apie M. K. Čiurlionį jo minėjimo metais bus išleista ir naujų knygų, pagal jo kūrinius pastatyta spektaklių, surengta daugybė kitų renginių įvairiose Lietuvos vietose. Už jų organizavimą yra atsakingos ne tik Vilniaus, Kauno, Druskininkų, Palangos miestų, Plungės, Varėnos rajonų, Rietavo savivaldybės, bet ir daugelis kitų įstaigų ir organizacijų, tarp jų ir tokios kaip Vyriausybės kanceliarija, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto, Susisiekimo, Kultūros ministerijos, prie šios ministerijos veikiantis Kultūros paveldo departamentas ir Lietuvos kino centras, koncertinė įstaiga Lietuvos nacionalinė filharmonija, Lietu-

M. K. Čiurlionis. „Žemaičių koplytstulpiai“. 1909 m. Paveikslas saugomas Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje, Čt 98. Nuotrauka iš RKIC fotoarchyvo

vos nacionalinis operos ir baletų teatras, Vilniaus kultūros centras, VšĮ M. K. Čiurlionio namai, Nacionalinė Mikalojaus Konstantino Čiurlionio menų mokykla, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, Žemaičių dailės muziejus, Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus, VšĮ „Europos parkas“, Lietuvos muziejų asociacija, akcinė bendrovė Lietuvos paštas, Lietuvos bankas, bei daugelis kitų.¹

Regionų kultūrinių iniciatyvų centro informacija

¹ „Patvirtinta Čiurlionio 150-ųjų gimimo metinių minėjimo programa, kurioje – per 120 vizionieriui dedikuotų idėjų“, M. K. Čiurlionis: <https://ciurlionis.eu/content/patvirtinta-ciurlionio-150-uju-gimimo-metiniu-minejimo-programa-kurioje-per-120-vizionieriui-dedikuotu-ideju?source=news>; „Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 150-ųjų gimimo metinių minėjimo nacionaliniu ir tarptautiniu mastu 2024–2026 metais veiklos planas“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė: https://lr.lt/public/canonical/1720604868/335107/2024.07.10_M.K._%C4%8Ciurlionio_met%C5%B3_veiklos_planas.pdf.